

УДК 343.97

Філіппов С.О.

кандидат психологічних наук, доцент
(Національна академія Державної
прикордонної служби України
ім. Богдана Хмельницького)

ПРОТИДІЯ КОНТРАБАНДИ НАРКОТИКІВ У США

Визначено загальні тенденції контрабанди наркотиків, проаналізовано особливості системи протидії наркоконтрабанді в США та розкрито ті її основні риси, що можуть мати значення для України.

Ключові слова: транскордонні злочини, контрабанда наркотиків, державний (митний) кордон, транзит, засоби протидії.

Постановка проблеми. Наркозлочини як окрема категорія за розповсюдженням у США статистично обліковуються на другому місці у загальній масі злочинів [1]. Серед них особливою специфікою виділяються такі транскордонні злочини, які в Україні кваліфікуються як контрабанда наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (далі – наркоконтрабанда). Для України досвід США, поза сумнівом є цікавим та цілком може бути застосований принаймні в системі охорони державного кордону з огляду на динаміку криміногенної обстановки та нові риси кримінологічної характеристики наркоконтрабанди.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Протидія наркоконтрабанді плідно досліджувалася багатьма вченими, серед яких О.П. Горох, М.Г. Вербеньський, А.А. Музика, Н.М. Орловська, А.М. Притула, С.О. Сорока, О.Д. Щербаков та ін. Особливою інформативністю вирізняються розгорнуті звіти досліджень, що проводяться Управлінням ООН з наркотиків та злочинності – UNODC, Європолем та спеціалізованими підрозділами інших міжнародних організацій. Результати цих та інших досліджень дозволяють впритул наблизитися до розуміння окресленої проблеми.

Контрабанда наркотичних засобів визначена у Стратегії розвитку органів системи МВС на період до 2020 р. серед викликів, на подолання яких спрямовано інтегроване управління державним кордоном [2]. Тому наше дослідження стосується, перш за все, кримінологічного значення сучасних зарубіжних моделей протидії наркоконтрабанді, безпосередньо пов'язаних з системою охорони державного кордону.

Важливою теоретико-прикладною метою у зв'язку з цим є визначення загальносвітових тенденцій наркоконтрабанди, узагальнення особливостей системи протидії наркоконтрабанді в США та розкриття тих основних її рис, що можуть мати значення для України.

Виклад основного матеріалу. Специфіка транскордонних наркозлочинів. По-перше, контрабанда наркотиків є одним з найпотужніших чинників зростання обсягів їх споживання. Наркозлочинність працює за економічними законами, постійно балансує на співвідношенні попиту та пропозиції та здійснюючи вплив на це співвідношення з метою збільшення попиту. В історії є приклади буквально насичення контрабандного «ринку» наркотиків, як це відбувалося у Китаї, наслідком чого стало виникнення опіумної епідемії, заборона обігу опіуму у 1796 р. та, зрештою, опіумні війни західних держав проти імперії Цин у

середині XIX ст.

По-друге, легалізація за кордоном коштів, отриманих за збут наркотиків, значно знижує можливості ефективної боротьби з цим явищем. «Відмиті» за кордоном кошти інвестуються в легальні галузі економіки, що робить малореальним з'ясування їх походження.

По-третє, застосування наркобізнесом нових технологічних можливостей у злочинних схемах всередині держави створює значні перешкоди для протидії злочинності. Навпаки, фізичне переміщення наркотиків через кордон має той елемент уразливості злочинної діяльності, який правоохоронній системі слід застосовувати для протидії наркозлочинності. Водночас, модель протидії наркоконтрабанді у США є досить ефективною, оскільки враховує різноманітність криміногенних ризиків та загроз.

Загальносвітові тенденції наркоконтрабанди. Беззаперечним є той факт, що інтернаціоналізація злочинності з її типовою для багатьох країн структурою та динамікою обумовлює важливість врахування чинників, що є спільними для багатьох країн, та критичною оцінкою досвіду різних країн щодо практики впливу на криміногенні фактори.

Поза всяким сумнівом, висновки щодо тенденцій наркозлочинності слід робити на основі суворого контекстуального аналізу, який базується на регіональному та часовому вимірі у поєднанні з комплексом відповідних детермінуючих чинників. Водночас, відповідно до аналітичних даних Управління ООН з наркотиків та злочинності (зосереджених у Всесвітній доповіді про наркотики 2014-2017 рр.) [3] та ряду інших джерел [4-5] ми можемо сформулювати основні загальні тенденції, що характеризують наркоконтрабанду у 2014-2018 рр.

1. Ступінь організованості груп, що спеціалізуються на наркоконтрабанді, є вищим порівняно зі злочинною спеціалізацією при вчиненні інших транскордонних злочинів (наприклад, такими як незаконне ввезення мігрантів та торгівля людьми). Водночас зменшується чисельність таких груп, що спеціалізуються виключно на одному виді діяльності, сфери їхньої активності диверсифікуються.

2. Хоча поширеними є злочинні організації, що спеціалізуються на наркоконтрабанді та побудовані за ієрархічною схемою, є свідчення того, що поступово горизонтальні мережеві структури переважатимуть вертикальні через їх економічну доцільність.

3. Одна з основних нових проблем, що зменшує можливості протидії наркозлочинам, полягає у мінімізації особистих контактів між членами горизонтальної мережі (постачальниками, кур'єрами) та покупцями. Пошук та пропозиція наркотичних речовин та пов'язаних з ними послуг здійснюється через «тіньову мережу» «DarkNet», зв'язок здійснюється через месенджери з малою вірогідністю зовнішнього контролю (наприклад, «Telegram»), а купівля може здійснюватися з використанням криптовалют. Наркозлочинність у цій формі є найбільш мобільною, швидко змінюваною в плані врахування запиту споживача та працює за законами маркетингу. Зокрема, для того, щоб залучити нових «клієнтів», зберегти існуючих, заохотити постійних, застосовуються певні маркетингові прийоми (знижки, безкоштовна доставка «пробних» зразків тощо). По суті, за винятком того, що саме є предметом цієї діяльності, її організація нічим не відрізняється від підприємництва.

4. Транскордонний характер наркозлочинності виявляється ще і тоді, коли прибутки, одержані від продажу наркотиків, легалізуються за кордоном. Частка прибутків, що відмиваються за кордоном, поступово збільшується на глобальному рівні. За результатами дослідження, проведеного ОЕСР, залучення легалізованих коштів від прибутків наркозлочинності до інвестицій у господар-

ську діяльність в середній та довгостроковій перспективі призводить до гальмування економічного зростання в країні. Цей негативний ефект опосередковано посилюється впливом корупції в тих випадках, коли вона супроджує етапи злочинної діяльності з транскордонного наркотрафіку.

5. Значна частка прибутків терористичних організацій, діяльність яких розповсюджується на декілька країн (таких як «Taliban», «IS», «Boko Haram»), обумовлена їх прямою участю у транскордонному наркотрафіку.

6. Серйозною проблемою в більшості країн є поширення синтетичних наркотиків, «спайсів», «солей» та ін., хімічний склад яких постійно змінюється, що тягне необхідність внесення змін до відповідних переліків наркотичних засобів або їх похідних. Наприклад, у США в 2012 р. внесено зміни до Акту про контрольовані речовини, де ряд речовин та їхніх derivatives класифіковано як «синтетичні наркотики». З іншого боку, все більш актуальною стає проблема споживання дозволених для обігу лікарських препаратів, що містять психоактивні речовини та субстанції, які мають високий потенціал формування залежності та шкодять здоров'ю. Окрема тенденція – предметом наркоконтрабанди все частіше є наркотичні засоби, наркотична дія яких є більш тривалою, ніж у кокаїна, а собівартість яких є надзвичайно низькою. З одного боку, це гарантує попит, а з іншого – дозволяє з мінімальним фінансовим ризиком для постачальника залучати у ролі кур'єрів абсолютно випадкових людей. До таких речовин, наприклад, належить метамфетамін (відомий в Україні як «лід/айс», «тік», «фен», «меф», «фен», «скорость»).

7. Досить серйозною перешкодою ефективній синхронізованій протидії транскордонній наркозлочинності є диспропорції у диференціації кримінальної відповідальності за контрабанду наркотиків у країнах, що мають спільний кордон або навіть перебувають міждержавних союзах.

8. Транзитний статус країни на каналі наркоконтрабанди сприяє збільшенню споживання наркотиків у цій країні. Це обумовлено різноманітними чинниками, головним серед яких є те, що частка послуг з переміщення наркотиків може сплачуватися не грошима, а «товаром». У свою чергу, «транзитер» може його реалізовувати самостійно, що є додатковим стимулюючим для нього фактором.

Отже, модель протидії наркоконтрабанді складається з кримінально-правових, інституційних та інструментальних засобів протидії. Розглянемо ці засоби на прикладі США.

Кримінально-правові засоби. Підвищена небезпека незаконного обігу наркотичних засобів та психотропних речовин у міжнародному масштабі визначила позицію ООН щодо боротьби з транскордонним поширенням наркотиків. Ця позиція знайшла відображення в ряді нормативних правових документів, основним серед яких слід визнати Конвенцію ООН про боротьбу проти незаконного обігу наркотичних засобів і психотропних речовин, прийняту в 1988 р. на Конференції 106 держав [6]. Відповідно до Конвенції 1988 р., яка набрала чинності 11 листопада 1990 р., кожна сторона повинна вжити необхідних заходів для визнання певних дій з наркотиками злочинами. Цілком природно, що кримінально-правові засоби протидії наркоторгівлі в різних країнах відрізняються, про що свідчить аналіз відповідних норм кримінального законодавства цих країн. Очевидно, ці засоби визначаються і рівнем економічного розвитку, а також історичними традиціями, особливостями правових систем і релігійними поглядами, що домінують у конкретній країні. У більшості країн вид та міра покарання за наркоконтрабанду залежать від виду наркотиків. Усі країни можна досить умовно класифікувати за критерієм суворості кримінально-правових норм, спрямованих на боротьбу з поширенням наркотичних засобів.

Наприклад, в таких країнах, як Нідерланди, Іспанія, на законодавчому рівні закріплено досить ліберальний підхід до осіб, які вчиняють наркозлочини. Це проявляється в легалізації "легких" наркотиків і в відносній м'якості санкцій кримінально-правових заборон.

У таких країнах, як Малайзія, Іран, Пакистан, Туреччина, Китай, Таїланд, Нігерія, культивується надзвичайно жорсткий підхід до встановлення кримінальної відповідальності за розповсюдження, контрабанду, навіть споживання наркотиків. Наприклад, в КНР встановлено кримінальну відповідальність за контрабанду наркотиків (ст. 347 УК КНР) незалежно від їх кількості. За наявності певних кваліфікуючих обставин покарання може бути у виді позбавлення волі на строк до п'ятнадцяти років, довічного позбавлення волі із конфіскацією майна або смертної кари. Прикладом серйозності застосування цього підходу є те, що лише в одному адміністративному центрі КНР протягом місяця було розстріляно 32 наркоконтрабандисти [7].

У Сполучених Штатах Америки, де разом із федеральними законами діють і кримінальні кодекси окремих штатів, відповідальність за найбільш небезпечні злочини, в тому числі наркоконтрабанду, є компетенцією федерального рівня. Відповідальність за інші діяння регламентована Кримінальними кодексами штатів. Характерними є дві особливості. З одного боку, канабіоїди частково легалізовані в окремих штатах. З іншого боку, традиційно суворими є норми про відповідальність за поширення наркотиків і значно менш суворі – за зберігання.

Основні антинаркотичні норми законодавства федерального рівня, що передбачають кримінальну відповідальність, зосереджені у част. 1-2 глави 13 книги 21 Зводу Законів США (Chapter 13 Title 21 USC), основна частина – у розділах частини 1 з літерами «А»-«F», які містять § 801-904 [8].

Окрему групу складають злочини, пов'язані з незаконним переміщенням наркотиків через кордон: § 865 – контрабанда метамфетаміну в США; § 960 – незаконний експорт і імпорт наркотиків; 18 USC § 545 – контрабанда товарів на територію США; 18 USC § 546 – контрабанда товарів в інші країни.

Відповідно до § 865 є незаконними будь-які дії особи, яка зареєстрована резидентом особливої прикордонної зони або використовує для в'їзду на територію США спеціальні режими і програми, в результаті яких на територію США були незаконно ввезені метамфетамін, а також будь-які хімічні речовини, включені в спеціальні списки хімічних речовин під номерами I і II. Також визнаються незаконними будь-які дії, що здійснюються винною особою-нерезидентом на користь резидентів таких зон або користуються правом участі у спеціальних програмах. Норма передбачає позбавлення волі до 15 років.

§ 960 (незаконне ввезення контрольованих речовин) відсилає до таких норм, які передбачають:

- порушення правил пакування і маркування при легальному обороті контрольованих речовин (§ 825),
- порушення правил і обмежень ввезення окремих контрольованих речовин (§ 952),
- порушення правил і обмежень вивезення окремих контрольованих речовин (§ 953),
- незаконне взяття на борт і володіння на борту транспортних засобів, включно із суднами, авіаційними та автомобільними засобами пересування, які прибувають або вибувають з території США (§ 955),
- порушення положень про обов'язкову реєстрацію для осіб, які ввозять в США хімічні речовини, що входять до спеціального списку I (§ 957),
- володіння, виробництво і розповсюдження наркотичних речовин, що входять до списків I-II, флунітразепаму або хімічних речовин, включених в спе-

ціальні списки I-II, з метою незаконного ввезення на територію США або вчинення зазначених дій в 12 мильній зоні від прибережної лінії США) (§ 959).

Окремо встановлено відповідальність за «Наркотероризм» (§ 960a) тобто «дії, спрямовані на організацію, готування або приховування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків, якщо вони вчинені особами, які займаються терористичною діяльністю або тероризмом» [9, с. 200-202].

Інституційні засоби протидії. Характерна риса системи правоохоронних органів в США – децентралізація. Федеральна влада в рамках своєї специфічної юрисдикції займається розслідуванням порушень федерального законодавства. На федеральному рівні діє близько 65 різних органів розслідування. Кожен з 50 суверенних штатів має власну законодавчу базу і кримінальний кодекс згідно з конституцією штату. Органи поліції в більшості федеральних штатів представлені на всіх рівнях – державному, окружному і власне рівні штату [10].

Координація діяльності правоохоронних органів, у тому числі тих, що функціонують у сфері прикордонної безпеки, покладена на Міністерство внутрішньої безпеки (Department of Homeland Security, DHS). За прикордонну безпеку відповідають три агентства. Зокрема, охорона кордону покладається на Прикордонний патруль (United States Border Patrol, USBP), митний контроль забезпечує митно-прикордонна служба (U.S. Customs and Border Protection, CBP,) за охорону морського кордону відповідає Берегова охорона (US Coast Guard). На рівні Адміністрації Президента США створено виконавчий орган – Управління національної політики в області контролю над наркотиками (The Office of National Drug Control Policy, ONDCP). Питання протидії злочинності мігрантів покладені на Іміграційну та митну поліцію США (US Immigration and Customs Enforcement, ICE).

Протидія наркоконтрабанді є одним із пріоритетів національної безпеки для Сполучених Штатів. Приблизно 90% кокаїну, призначеного для ринків США, проходить транзитним коридором Центральна Америка -Мексика. Мексика є основним іноземним джерелом марихуани і метамфетаміну призначеного для ринків США, а також джерелом і транзитною країною для героїну. Транснаціональні злочинні організації, що базуються в Мексиці, домінують в торгівлі наркотиками в США, і не тільки в прикордонних районах, а на більшій частині держави. Ці організації також контролюють обіг пов'язаних з наркотиками готівкової грошової маси і зброї [11, с. 1].

Тому можна вважати, що головний напрямок зусиль правоохоронної системи США у сфері протидії контрабанді наркотиків зосереджено на кордоні з Мексикою. Ця ділянка кордону має протяжність 3200 км та вважається кордоном з найбільш динамічним рухом (350 млн. осіб, 5 млн. транспортних засобів на рік).

Інструментальні засоби протидії. З метою суттєвого зменшення контрабанди наркотиків у 2011 р. ONDCP була ухвалена Національна стратегія боротьби з наркотиками в Південно-західній прикордонній зоні (National Southwest Border Counternarcotics Strategy) [11].

Відповідно до цього документа цілями Стратегії є

- розвідка та обмін інформацією про процеси на кордоні;
- припинення контрабанди наркотиків та насильства, пов'язаного з нею, в пунктах пропуску; на «зеленій» ділянці кордону; на морському та повітряному кордоні;
- ліквідація злочинних організацій, що спеціалізуються на наркоконтрабанді;
- припинення виведення незаконно отриманих доходів та зброї до Мексики;
- забезпечення розслідування наркоконтрабанди;
- розвиток інститутів суспільства, які протистоять злочинній діяльності і сприяють здоровому способу життя;

– посилення міжнародного співробітництва США і Мексики у сфері боротьби з наркотиками.

Інструменти виконання цих завдань є надзвичайно різноманітними та містять: програму зменшення попиту на наркотики, алгоритм протидії спорудженню нелегальних тунелів на кордоні, систему патрулювання кордону безпілотними літальними апаратами Predator, застосування засобів технічного контролю та перевірки пасажирів, транспорту та вантажів (наприклад на основі спектрометрії іонної рухливості), боді-сканерів, технічних комплексів автоматичного сканування та вимірювання параметрів транспортних засобів та вантажів тощо, збільшення кількісного складу ICE та BP, операції на кордоні з тимчасовим залученням Національної гвардії, збільшення кількості спеціальних службових собак, аналіз ризиків на основі попередньої інформації від суміжної сторони, інтеграція баз даних різних відомств, підвищення значення біометричної верифікації та ідентифікації та подальший розвиток її застосування у прикордонному контролі, співробітництво з торговельним співтовариством з розробки мінімальних стандартів безпеки вантажів [11].

Слід також особливо вказати на законодавчі механізми, що спрямовані на додатковий антикримінальний ефект притягнення до відповідальності за наркоконтрабанду. Наприклад, вчинення злочину особою, яка зареєстрована резидентом особливої прикордонної зони або використовує для в'їзду на територію США спеціальні режими і програми, тягне довічне позбавлення її права користуватися цим статусом, пільговими програмами та режимами. А за вчинення окремих наркозлочинів – можливим є «позбавлення прав», тобто позбавлення засудженого після відбування покарання права на отримання федеральної допомоги, тобто грантів, кредитів, спеціальних ліцензій, що видаються федеральними органами влади і фінансуються за рахунок коштів федерального бюджету.

Також ще у 1930 р. для боротьби з контрабандою наркотиків було ухвалено Акт про інформаторів (Informers Act), який передбачив можливість виплачувати з сум конфіскаційного фонду винагороду для осіб, що поінформували про випадки контрабанди наркотиків і які сприяють в припиненні зазначеної діяльності [9, с. 159]. Зазначені виплати могли здійснюватися як на користь громадян США, так і іноземців, які надали таке сприяння.

Висновок. Модель протидії наркоконтрабанді складається з кримінально-правових, інституційних та інструментальних засобів протидії. У чинній системі кримінально-правових норм щодо протидії наркозлочинності основний упор робиться на попередження випадків поширення, ввезення та збуту наркотиків в США. Сила кримінально-правової репресії в США в сфері протидії наркоконтрабанді обумовлена не тільки санкцією, а й правовими наслідками що полягають у можливих наступних обмеженнях. Характерною рисою інституційних засобів протидії є інтегрована система управління діями різноманітних за призначенням системи органів на федеральному рівні, три з яких забезпечують прикордонну безпеку. Інструментальні засоби протидії передбачають широке застосування різноманітних технічних засобів, а також організаційні заходи.

Перспективним напрямком досліджень є формулювання прикладних рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності охорони кордону як елемента механізму протидії злочинності, з урахуванням досвіду зарубіжних країн, у т.ч. США, по кожній з груп кримінальних загроз, виходячи з їх динаміки і географічних особливостей.

Бібліографічні посилання

1. 2015 Sourcebook of Federal Sentencing Statistics. URL: <http://www.ussc.gov/research-and-publications/annual-reports-sourcebooks/2015>.
2. Стратегія розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020

- року. Схвалено розпорядженням КМУ від 15.11.2017 № 1023-р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80/print1520522428840429>.
3. World Drug Report 2017. URL: <http://www.unodc.org/wdr2017>; World Drug Report 2016. URL: <http://www.unodc.org/wdr2016>; World Drug Report 2015. URL: <http://www.unodc.org/wdr2015>; World Drug Report 2014. URL: <http://www.unodc.org/wdr2014>.
  4. Mary Layne; Mykola S. Khruppa; Anatoly A. Muzyka. Growing Importance of Ukraine as a Transit Country for Heroin Trafficking. Trends in Organized Crime Vol.:6 Issue:3/4 Dated:Spring/Summer. 2001 P. 77-93.
  5. US-Mexico Bi-National Drug Threat Assessment. 1997. 98 p. URL: <http://www.ncjrs.gov/pdffiles1/Digitization/165813NCJRS.pdf>.
  6. United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988 / The International Drug Control Conventions. United Nations, New York. URL: https://www.unodc.org/documents/commissions/CND/Int_Drug_Control_Conventions/Ebook/The_International_Drug_Control_Conventions_E.pdf.
  7. Кримова А.Я. Контрабанда наркотиков (статья 229.1 УК РФ): монограф. / под ред. С.М. Кочои. М.: Проспект, 2014. 136 с.
  8. Chapter 13 Title 21 USC. URL: <http://uscode.house.gov/browse/prelim@title21/chapter13/subchapter1&edition=prelim>.
  9. Щербак А.Д. Уголовно-правовое противодействие незаконному обороту наркотиков в России и США: сравнительно-правовое исследование: дисс. ... к.ю.н. 12.00.08. М. 2016. 285 с.
  10. Country Profiles of Participating and Partner States. URL: http://polis-cr.osce.org/countries/details?item_id=69&lang=ru.
  11. National Southwest Border Counternarcotics Strategy, 2011. Office of National Drug Control Policy US Executive Office of the President United States of America. <https://www.ncjrs.gov/App/Publications/abstract.aspx?ID=256846>

Надійшла до редакції 24.05.2018

Filippov S.O. Combating drugs smuggling in the USA. The article outlines drug smuggling trends, analyzes the peculiarities of American drug counteraction system and reveals its main features that may be relevant for Ukraine.

The main trends of drug smuggling in 2014-2018 are:

1. Organizational capacity of the groups specializing in drug smuggling is higher compared to that of the criminal groups involved in committing other trans-border crimes (e.g. migrants' smuggling or human trafficking).
2. Gradually, horizontal criminal network structures are prevailing over the vertical ones because of the economic feasibility of the former.
3. One of the main emerging problems that reduces the possibility of countering drug-related crimes lies in minimization of personal contact between the members of horizontal network (suppliers, couriers) and buyers. The search for and supply of narcotic substances and related services is carried out through DarkNet "shadow network"; communication is organized through messengers with a low probability of external control (e.g. Telegram); purchase can be made using crypto currency. This form of drug-related crime is functioning by the marketing laws, being highly mobile and rapidly changing in terms of adjusting to consumers' demands.
4. Transboundary character of drug-related criminality is also revealed when the profits gained from the sale of drugs are legalized abroad. The share of the profits laundered abroad is gradually increasing in global scale.
5. A significant share of the profit gained by trans-border terrorist organizations (such as "Taliban", "Daesh", "Boko Haram") is directly related to their active involvement in cross-border drug smuggling.
6. An urgent problem for most countries is the spread of narcotic substances, which have a longer narcotic action than cocaine and the cost of which is extremely low (for example, methamphetamine). On the one hand, it guarantees the demand, and on the other hand it allows to attract absolutely inexperienced people as couriers with minimum financial risk for the dealer.
7. The transit status of a country located on the drug smuggling route contributes to the increase in drug use in that particular country.

Drug smuggling combating model is considered as a combination of criminal, legal and instrumental countermeasures. These tools are considered by the example of the USA. Functioning of the institutional system for drug smuggling counteraction has been scrutinized. Coordination of the activities of law enforcement agencies, including those operating in the field of border security, is assigned to the Department of Homeland Security. In particular, border protection is enforced by the US Border Patrol; customs control is provided by the US Customs and Border Protection; the US Coast Guard is responsible for maritime border protection. The Office of National Drug Control Policy is the executive body operating at the Presidential Administration level. The issues of migrants' crime counteracting are

assigned to the US Immigration and Customs Enforcement.

The system of instrumental countermeasures has been evaluated. It includes the following: drug demand reduction program; the algorithm preventing construction of illegal tunnels across the border; the border monitoring system relying on the wide use of unmanned aerial vehicles; use of technical control means; passenger, transport and goods inspection equipment (for example, those which are based on ion mobility spectrometry), body scanners, technical systems of automatic scanning and measuring of vehicles' and goods' parameters, etc.; increase in the strength of ICE and BP; joint border operations with deployment of the National Guard on the temporary basis; risk analysis based on preliminary information received from the adjacent party; different agencies' databases integration; increased importance of biometric verification and identification and further development of their application in border control; cooperation with the trade community on the development of minimum safety standards for goods.

Keywords: *cross-border crimes, drug smuggling, state (customs) border, transit, means of counteraction.*

УДК 343.57

Фоменко А.Є.

кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ЧИННИКИ, ЯКІ СПРИЯЮТЬ НАРКОЗЛОЧИННОСТІ, ТА ДЕЯКІ НАПРЯМИ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Визначено чинники, які сприяють наркозлочинності в умовах сьогодення, та окреслено деякі напрями превентивної діяльності правоохоронних органів щодо протидії цьому виду злочинності. Зазначено, що причини та умови злочинів, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів, у тому числі незаконний збут цих предметів, є похідними від загальних причин і умов злочинності у нашій країні та взаємопов'язані з економічними, політичними, ідеологічними, морально-психологічними, демографічними процесами у державі.

Ключові слова: *правоохоронні органи, наркозлочинність, превентивні заходи, профілактика, обіг, збут.*

Постановка проблеми. Державна політика у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів спрямовується на визначення основних принципів та напрямів державного регулювання відносин у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; встановлення державного контролю за обігом в Україні наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та додержанням законодавства про наркотичні засоби, психотропні речовини і прекурсори; запобігання відтоку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів із законного (легального) обігу; зменшення шкоди від наслідків незаконного вживання наркотичних засобів, психотропних речовин; встановлення єдиного порядку ліцензування видів діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; координацію діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; зменшення кількості правопорушень у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; обмеження реклами наркотичних засобів і психотропних тощо.

Разом з тим останнім часом в Україні наркотизація населення набуває нових, украй серйозних масштабів, що створює безпосередню загрозу національній безпеці. Існуванню наркоманії у суспільстві сприяє наркобізнес, тобто діяльність, що здійснюється як наркопромисел та у великих масштабах. Наркобізнес все